

**2022–2023 M. M. GIMTOSIOS KALBOS (BALTARUSIŲ, LENKŲ, RUSŲ, VOKIEČIŲ)
DALIES ŽODŽIU (VIEŠOJO KALBĖJIMO) PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ
PATIKRINIMO TEMOS IR POTEMĖS**

GIMTOJI KALBA (BALTARUSIŲ)

МОВА

1. Мова як асноўны фактар захавання нацыянальнай культуры і падтрымання нацыянальнай свядомасці народа.
2. *Мова – гэта код, які адкрывае дзверы ў тую або іншую культурную прастору* (С. Абламейка). Растлумачце, як вы разумееце гэтыя словы.
3. Стылістычныя і экспрэсіўныя магчымасці дзеясловаў.
4. Асаблівасці і правілы ўжывання прыназоўнікаў у баларускай мове.
5. Пунктуацыя – неабходны сродак пісьмовага маўлення.
6. Асаблівасці беларускага сінтаксісу.
7. Агульнаславянская мова як продаж сучасных славянскіх моў.
8. Мовы, якія знаходзяцца пад пагрозай знікнення. Прычыны і магчымыя шляхі вырашэння праблемы.
9. Роля беларускай мовы ў станаўленні беларускай дзяржаўнасці ў пачатку ХХ стагоддзя.
10. Штучныя мовы.

ЛІТАРАТУРА

1. Беларускі “Златавуст” Кірыла Тураўскі.
2. Выкрыццё Гарлахвацкага і гарлахватчыны ў камедыі К. Крапівы “Хто смяецца апошнім”.
3. *Жыццё – выпрабаванне чалавека на чалавечнасць* (па п’есе А. Дударова “Вечар”).
4. З гісторыяй на “вы” (гістарычная тэма ў творчасці У. Арлова).
5. Карціны прыроды ў паэме Я. Коласа “Новая зямля”.
6. *Мне ў душу стагоддзяў глянуць хочацца...* (па творчасці Л. Дайнекі).
7. *Трэба дома бываць часцей...* Тэма малой радзімы ў творах Р. Барадуліна.
8. Францыск Скарына – выдатны прадстаўнік беларускай культуры эпохі Адраджэння.
9. Незабыўны свет маленства (дзедзі ў паэме Я. Коласа “Новая зямля”).
10. Гімн жанчыне-маці ў беларускай літаратуры.

КУЛЬТУРА

1. Сымон Будны і Васіль Цяпінскі – прадаўжальнікі справы Ф. Скарыны.
2. Яўхім Карскі – заснавальнік беларускага навуковага мовазнаўства і літаратуразнаўства, этнограф, фалькларыст, палеограф.
3. Дыялог паміж культурамі. Ці патрэбен ён і чаму?
4. Бібліятэка ў ХХІ стагоддзі.
5. Кніга ХХІ стагоддзя: папяровы або электронны фармат?
6. *Калі Бог захоча пакараць чалавека, ён задавальняе ўсе яго пажаданні* (А. Макаёнак). Як вы разумееце гэтыя словы?
7. *Хто не спадзяецца на сябе, той заўсёды бывае слабы* (Я. Колас).
8. *Ніхто спрачацца з тым не будзе, што ўсюды шмат мясцін прыгожых* (У. Дубоўка).
9. Мемарыяльныя дошкі Вільнюса, прысвечаныя беларусам.

10. *Адны жабракі могуць праз усё жыццё толькі браць* (М. Багдановіч). Паразважайце над гэтымі словамі М. Багдановіча.

GIMTOJI KALBA (LENKŲ)

JĘZYK

1. Nazwy odcieni różnych kolorów w języku polskim. Omów pochodzenie zebranych nazw oraz przykłady użycia.
2. O pochodzeniu nazw ulic. Wielojęzyczność i wielokulturowość w nazewnictwie ulic Wilna.
3. Język Twoich rówieśników. Scharakteryzuj na podstawie zgromadzonych przykładów.
4. „Przejrzysty ojczysty”. Jak można doskonalić swój język dzięki różnym podcastom i vlogom o języku? Przedstaw najciekawsze, Twoim zdaniem, odcinki.
5. Języki bałtyckie w przeszłości i współcześnie.
6. Egzotyczny język, który Twoim zdaniem warto poznać. Omów kilka właściwości tego języka i jego funkcjonowania.
7. Gry językowe w polskich reklamach, memach i demotywach. Omów na wybranych przykładach.
8. Bogactwo języka w tekstach literackich. Omów na przykładach, jakie środki językowe w wybranym utworze literackim sprawiły, że tekst ożył i przemówił do Ciebie obrazami.
9. Jak napisać ciekawy wywiad ze znaną osobą? Przedstaw wskazówki, jak przygotować się do przeprowadzenia wywiadu i jak opracować tekst dla czytelników.
10. Liczebniki w języku polskim – klasyfikacja, osobliwości użycia i odmiany.

LITERATURA

1. Cechy poezji Wisławy Szymborskiej. Omów na przykładzie wybranych wierszy.
2. Władysław Syrokomla – „lirnik wioskowy” Wileńszczyzny.
3. Aleksander Fredro – komediopisarz, bajkopisarz, żołnierz. Z czego się śmieje w swoich utworach?
4. Twoja antologia najpiękniejszych wierszy o Wilnie.
5. Pisarze polscy, którzy w życiorysie mają Wilno. Przedstaw losy wybranych autorów oraz ich twórczość związaną z Litwą.
6. Obraz getta z czasów drugiej wojny światowej w literaturze i filmie.
7. Muzeum Bolesława Prusa w Nałęczowie. Na podstawie strony internetowej muzeum przedstaw projekt jego zwiedzania i zachęć słuchaczy do wycieczki.
8. Renesansowy humanizm w literaturze polskiej. Idee, przełomy, osiągnięcia.
9. Mitologia – źródłem inspiracji w literaturze współczesnej. Omów temat na przykładzie kilku wybranych utworów.
10. Literatura bez fikcji: biografie, wspomnienia, reportaże. Jakich informacji o świecie rzeczywistym dostarcza „literatura faktu”?

KULTURA

1. *Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię*. Życie i zasługi naukowe Mikołaja Kopernika.
2. Jan Matejko – mistrz malarstwa historycznego. Opisz wybrane obrazy malarza.
3. Wielokulturowość Wilna. Przedstaw grupy etniczne, które w różnym czasie mieszkały w Wilnie, i zaprezentuj ich kulturę.

4. Wileńskimi ulicami. Wybierz dowolną ulicę, przedstaw jej historię, najważniejsze zabytki oraz związane z nimi wydarzenia.
5. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu – historia i współczesność.
6. Taurogi (Tauragė) – litewska stolica kultury 2023 roku.
7. Najlepsza, Twoim zdaniem, adaptacja filmowa utworu literackiego. Przedstaw i uzasadnij swój wybór.
8. Opracuj krótki przewodnik turystyczno-kulturalny po Twojej okolicy.
9. Idea wolontariatu i jej realizacja w XXI wieku. Przedstaw najciekawsze akcje wolontariackie, w które chciałabyś/chciałbyś się zaangażować.
10. Mariaż poezji i muzyki. Przedstaw polskich wykonawców poezji śpiewanej oraz ich najciekawsze wokalne interpretacje utworów poetyckich.

GIMTOJI KALBA (RUSŲ)

ЯЗЫК

1. Лингвистическая география. Сколько в мире языков? Самые популярные и самые редкие языки в современном мире.
2. Латиница и кириллица как прямые потомки древнегреческого алфавита.
3. Речевой этикет – часть культуры народа. Речевой этикет в русском и литовском языках.
4. «Век живи – век учись». Пословицы и поговорки – «золотые зёрна народной мудрости». Использует ли сегодняшняя молодёжь крылатые фразы в своей речи?
5. «Вещей вокруг полным-полно, а безымянных нету...». Какие тайны слов нам открывает увлекательная этимология?
6. Фразеологизмы устами разных народов. Почему фразеологизмы путешествуют из языка в язык, из эпохи в эпоху? Меткость и эмоциональная окраска фразеологизмов.
7. «Вселенная в алфавите». Многообразие словарей, их типы и назначение. Интернет-словари как один из самых популярных интернет-ресурсов.
8. Иностранные слова в речи – обогащение или засорение родного языка?
9. Роль иностранных языков в жизни современного человека.
10. Имя как феномен традиционной культуры. Имена и фамилии у разных народов.

ЛИТЕРАТУРА

1. «В окно повеяло весною». Весна в произведениях писателей и поэтов.
2. «Я к вам пишу – чего же боле?» Судьба Татьяны Лариной – счастье или трагедия?
3. Мифы и легенды как шедевры человеческого гения, как ключ к миропониманию. Чему нас учат мифы и легенды Древней Греции?
4. «Нет повести печальнее на свете, чем повесть о Ромео и Джульетте»... В чём бессмертие произведения Шекспира?
5. «Против пороков я писать не перестану»... История и особенности басни как жанра. Известные баснописцы.
6. «Сказка ложь, да в ней намёк». Поучительность народных сказок. О каких «вечных ценностях» говорится в сказках разных народов?
7. «Смех – дело серьёзное». Над чем смеются писатели-сатирики и юмористы? Порассуждайте об этом на примере одного-двух произведений.
8. «Серебряный век» в литературе. Жизнь и творческая судьба Анны Ахматовой.

9. «Чудак печальный и опасный»... Евгений Онегин глазами автора и современного читателя.
10. «Я странен, а не странен кто ж? Тот, кто на всех глупцов похож». В чём причина трагического одиночества Чацкого? Актуальна ли комедия Грибоедова «Горе от ума» сегодня?

КУЛЬТУРА

1. Праздники как зеркало культуры и самобытности народа. Рождество и Новый год в многокультурной Литве. История и традиции.
2. Русские Литвы и их вклад в литовскую историю и культуру.
3. Великое княжество Литовское как многонациональное и многокультурное государство. Личность Витаутаса Великого.
4. Что влечёт туристов в географический центр Европы? Достопримечательности Литвы.
5. «Много есть хороших городов, но нет такого города, как Вильнюс» (К. Паустовский). Столице Литвы – 700!
6. Музеи как часть культурного мирового наследия. Какой из музеев вы хотели бы посетить и почему?
7. Писатели и их псевдонимы. Популярны ли псевдонимы в современном искусстве?
8. «Какая музыка была! Какая музыка играет!» От классики до рока... Почему молодёжь так любит музыку?
9. Кинематограф вчера и сегодня. Любимые фильмы и мультфильмы – что меня в них привлекает?
10. Откуда я родом? Генеалогическое древо моей семьи. Наши традиции и семейные реликвии.

GIMTOJI KALBA (VOKIEČIŲ)

SPRACHE

1. Donaudampfschiffahrtsgesellschaft: Wortzusammensetzungen in der deutschen Sprache
2. Einfluss des Deutschen auf die litauische Sprache
3. Entlehnungen aus anderen Sprachen: verbieten? akzeptieren? integrieren?
4. Weltsprache Englisch? Die Sprache(n) der Zukunft
5. Die Rolle digitaler Tools beim Sprachenlernen
6. Deutsche Sprache, schwere Sprache? Meine Überlegungen
7. Muttersprache und Fremdsprache Deutsch in Europa: Zahlen und Fakten
8. Merkmale der Jugendsprache
9. „Mit gutem Deutsch und schlechtem Französisch kommt man überall durch.“ Theodor Fontane (1819–1898). Wie ist die Situation heute?
10. „Wir wohnen nicht in einem Land, sondern in einer Sprache.“ Emil Cioran (1911–1995). Sprache und die eigene Identität

LITERATUR

1. Thomas Mann und Litauen
2. Hermann Sudermann: ein Dichter zweier Länder?
3. Mein Lieblingsmärchen und seine Aktualität für Jugendliche des 21. Jahrhunderts

4. Buch oder Film? Literarische Verfilmungen
5. Die besten deutschsprachigen Romane: meine Empfehlungen
6. Drei Bücher, die man gelesen haben muss
7. Poesiefestivals in Deutschland und Litauen und ihre Bedeutung für die Jugendlichen
8. Buchmessen in Deutschland und Litauen
9. Nobelpreisträger Günter Grass
10. Berühmte deutschsprachige Schriftstellerinnen der Gegenwart

KULTUR

1. Vilnius als Treffpunkt der Kulturen
 2. Berühmte deutsche Maler und Malerinnen
 3. Multikulturelles Land Deutschland
 4. Das kulturelle Erbe und die nationale Identität
 5. Man ist, was man isst: traditionelle deutsche Küche
 6. Museen im Leben der Jugendlichen
 7. Deutschsprachige Pop- und Rockmusik
 8. Typisch Deutsch? Stereotype Vorstellungen über Deutsche
 9. Meine TOP-10 deutschsprachigen Filme aller Zeiten
 10. Influencer und ihre Follower: eine neue Form der Popkultur?
-